

**Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 8 lutego 2019 r.**

w sprawie: **projektu Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030**

I. Uwagi generalne:

1. Istnieje konieczność zweryfikowania, a następnie zracjonalizowania bilansu energetycznego kraju opartego na jednolitych wskaźnikach efektywności energetycznej (wykorzystujących do tego celu energię elektryczną).
2. Dokument powinien w większym stopniu zwrócić uwagę na wykorzystanie odpadów komunalnych do wytwarzania energii w procesie spalania. Należałoby dokonać przeglądu procedur oraz instrumentów zachęt i nakazów dla budowy takich bloków na paliwa alternatywne.
3. W razie gdyby z różnych przyczyn, tak skomplikowane technologiczno-finansowo-prawnie przedsięwzięcie, jak budowa pierwszego bloku jądrowego do 2033 r. (przewidzianego w projekcie *Polityki Energetycznej Polski 2040*) przedłużyłoby się, wówczas powstanie poważna luka w strukturze nośników energii. Konieczne jest przewidzenie w dokumencie pn. *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu*, jak ww. *Polityce Energetycznej Polski 2040* alternatywnego rozwiązania. Nie sposób uniknąć wrażenia, że zaproponowany wariant (w ramach rozwoju energetyki jądrowej) budowy pierwszej jednostki o mocy 1-1,5 GW do roku 2033 wydaje się zbyt optymistyczny. Gdyby obawy te się potwierdziły, powstałaby w tym okresie luka w strukturze nośników energii.
4. Problem wzrastającego prawdopodobieństwa niezbilansowania może zostać zminimalizowane poprzez stworzenie warunków dla rynku mocy, ale tylko dla bloków gazowych. Umożliwi to osiągnięcie wskaźnika emisyjności CO₂ na poziomie 550 g/KWh i zmniejszenie udziału węgla do poziomu poniżej 60% w produkcji energii elektrycznej.
5. Dyskusyjna i kontrowersyjna jest zawarta w omawianym dokumencie kwestia ograniczenia mocy źródeł biogazowych przekraczających moc 20 MW. Źródła biogazowe są stabilną i rozwojową bazą wytwórczą, szczególnie na poziomie lokalnym (tzn. w sieci średniego i niskiego napięcia). Czas użytkowania mocy szczytowej tych źródeł osiąga wartości ok. 8000 h/rok.

6. Z potrzebą zaspokojenia zapotrzebowania na energię w skali lokalnej koresponduje polityka klastrowa, która będzie ważnym instrumentem w rozwoju odnawialnych źródeł energii. Konieczne jest zintensyfikowanie działań w celu uruchomienia większej liczby klastrów energii. Obecnie 60 klastrów uzyskało certyfikat Ministra Energii.
7. Ważną rolę w funkcjonowaniu klastrów energii powinna odgrywać fotowoltaika realizowana w ramach obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwa mieszkaniowego. Nie należy ograniczać mocy fotowoltaiki do poziomu 800 MW w skali kraju. Moc fotowoltaiki będzie szczególnie przydatna w okresach letnich na pokrycie deficytu mocy spowodowanego rosnącym udziałem urządzeń klimatyzacyjnych. Fotowoltaika powinna również znacznie wspomagać rozwój elektromobilności.
8. Usankcjonowania prawnego oraz operatorskiego wymaga kwestia zaproponowanego przeniesienia części bezpieczeństwa energetycznego kraju na poziom lokalny. Udział OZE w finalnej produkcji energii brutto ma wzrosnąć do poziomu powyżej 21% (UE podaje 27%). Jest to cel ambitny, ale możliwy do osiągnięcia pod warunkiem zniesienia ograniczeń dla źródeł biogazowych i fotowoltaiki.
9. Bardzo istotną rolę odgrywać powinny dalej tzw. białe certyfikaty powiązane z DSM, a więc z oszczędnością energii. Znaczenie aktywnego oddziaływania sektora produkcji urządzeń przemysłowych oraz sprzętu AGD na zużycie energii finalnej stale się zmniejsza, co jest dobrym prognostykiem osiągnięcia celów polityki energetycznej kraju i UE. Wspomagać ten proces powinny tzw. dynamiczne taryfy dla odbiorców końcowych.

II. Uwagi szczegółowe:

10. Na str. 5 dokumentu pojawiło się następujące sformułowanie:
Wielkość produkcji w polskim sektorze elektroenergetycznym w roku 2017 wyniosła 170,5 TWh, a zużycie krajowe energii elektrycznej 168,1 TWh (co oznacza, że 1,4 % zapotrzebowania zostało zapewnione przez import).

Produkcja w polskim sektorze elektroenergetycznym przekracza zużycie krajowe energii elektrycznej, dlatego też ww. wniosek o konieczności uzupełnienia zapotrzebowania przez import wydaje się wątpliwy.
11. Na str. 6 dokumentu w zakresie kwestii dot. nośników (77% węgiel kamienny i brunatny – wykres) wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej, bezpieczeństwa energetycznego, obniżenia emisyjności sektora energetycznego, szeroko rozumianej efektywności energetycznej (wytwarzanie, przesył i dystrybucja oraz odbiorcy końcowi), należy zwrócić uwagę na występujące w drugiej połowie ubiegłego roku problemy sektora elektroenergetycznego w Polsce i brak stabilności wewnętrznego rynku energii (wymagające scentralizowanej interwencji oraz uregulowań ustawowych). Zagadnienie to powinno zostać uwzględnione w przedmiotowym dokumencie ze względu na to, iż jednym z wymiarów unii energetycznej jest wewnętrzny rynek energii.

12. Na str. 6 dokumentu pojawia się sformułowanie *odpowiedni poziom bezpieczeństwa energetycznego* – posługiwanie się we wstępnej części dokumentu subiektywną oceną (wyrażoną słowem *odpowiedni*) wydaje się niewłaściwe. Takie sformułowanie należałoby zamieścić w ramach wniosków, po przeprowadzonej analizie (pod warunkiem, że będzie ona do takich wniosków prowadzić).

13. Na str. 7 dokumentu pojawia się następujące sformułowanie:

Dane pokazują, że pomimo utrzymującego się trendu wzrostowego produkcji energii elektrycznej w Polsce, począwszy od roku 2011 nie przekłada się to na wzrost emisji CO₂ z tego sektora, a wręcz przeciwnie emisje z ww. sektora uległy redukcji o ok. 5% na przestrzeni lat 2011-2017.

Konstatacja ta nie jest zbieżna z danymi przedstawionymi w wykresie i budzi wątpliwości. Należałoby też sprawdzić źródło danych w celu weryfikacji tego, co wpłynęło na istotną obniżkę emisji w roku 2014 w stosunku do 2013 (tj., czy nastąpiło realne zmniejszenie, czy przyczynił się do tego sposób raportowania). Bez przeprowadzenia ww. weryfikacji stwierdzenie zaprezentowanej w dokumencie tendencji wydaje się mało wiarygodne.

14. Na str. 9 dokumentu pojawia się następująca informacja:

Obszarem priorytetowym w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej – z perspektywy polskiej racji stanu i stabilnego rozwoju gospodarczego kraju – jest „bezpieczeństwo energetyczne”. Musi być ono analizowane w dwóch głównych sferach tj. wytwarzania energii elektrycznej oraz dostaw gazu i ropy naftowej.

Wskazane w powyższym fragmencie dokumentu dwie główne sfery („wytwarzanie” i „dostawy”) należałoby uzupełnić o trzecią, tj. „pokrycie siecią przesyłu i dystrybucji” (mając na myśli przede wszystkim przesył elektryczności i gazu). W przedmiotowym fragmencie dokumentu wskazuje się tylko dostawy gazu i ropy. Ponadto ze względu na planistyczny charakter tego dokumentu zasadne wydaje się odniesienie się, w zakresie definiowania bezpieczeństwa dostaw paliw, również do aktualnie głównego paliwa w Polsce, tj. węgla oraz paliwa, które będzie w przyszłości prawdopodobnie istotnym źródłem energii (czyli paliwa jądrowego).

15. Na str. 12 dokumentu w zakresie *innowacji w obszarze sektora energetycznego za projekt flagowy* uznano rozwój elektromobilności. Niestety wśród najistotniejszych graczy, którzy uczestniczą w rozwoju elektromobilności nie uwzględniono administracji samorządowej, będącej organizatorem komunikacji publicznej oraz administrującej drogami publicznymi.

16. Na str. 12 w drugim akapicie pojawia się następujące zdanie:

Ma się to stać za pomocą: wsparcia rozbudowy podstawowej sieci infrastrukturalnej oraz systemu zachęt do zakupu pojazdów elektrycznych, rozwoju przemysłu na rzecz samochodów o napędzie alternatywnym.

Powyższe zdanie powinno zostać uzupełnione o następujące sformułowanie:
nałożenia na samorządy i inne podmioty publiczne, ustawowego obowiązku zakupu pojazdów zeroemisyjnych,

W związku z powyższym zdanie to powinno brzmieć następująco:

Ma się to stać za pomocą: nałożenia na samorządy i inne podmioty publiczne, ustawowego obowiązku zakupu pojazdów zeroemisyjnych, wsparcia rozbudowy podstawowej sieci infrastrukturalnej oraz systemu zachęt do zakupu pojazdów elektrycznych, rozwoju przemysłu na rzecz samochodów o napędzie alternatywnym.

Powyższe uzupełnienie wynika z tego, iż odnosząc się do elektromobilności nie można pominąć jednego z głównych instrumentów, które Państwo wykorzystuje w celu rozwoju elektromobilności.

Ponadto na str. 12 w drugim akapicie pojawia się następujące zdanie:

Rezultatem projektu w roku 2020 ma być 50 tysięcy pojazdów elektrycznych oraz 6 tysięcy punktów ładowania oraz dodatkowo 400 punktów szybkiego ładowania. W perspektywie roku 2025 efektem programu będzie około miliona pojazdów napędzanych elektrycznie.

Powyższe zdanie powinno zostać uzupełnione o następujące słowo:
planowanym

W związku z powyższym zdanie to powinno brzmieć następująco:

Rezultatem projektu w roku 2020 ma być 50 tysięcy pojazdów elektrycznych oraz 6 tysięcy punktów ładowania oraz dodatkowo 400 punktów szybkiego ładowania. W perspektywie roku 2025 planowanym efektem programu będzie około miliona pojazdów napędzanych elektrycznie, zarejestrowanych w Polsce.

Powyższe uzupełnienie wynika z tego, iż liczba miliona pojazdów jest planem, a nie pewnikiem.

Ponadto na str. 12 w drugim akapicie pojawia się następujące zdanie:

Program przewiduje również wzrost liczby pojazdów napędzanych gazem LNG oraz CNG, w tym budowę 4 instalacji do bunkrowania gazowego statków na polskim wybrzeżu.

Powyższe zdanie należy przeformułować w następujący sposób:

Program przewiduje również wzrost liczby pojazdów napędzanych gazem LNG oraz CNG, między innymi dzięki budowie 4 instalacji do bunkrowania gazowego statków na polskim wybrzeżu.

Powyższe przeformułowanie wynika z tego, że budowa instalacji bunkrowania nie składa się na liczbę pojazdów, tylko temu służy.

17. Na str. 13 pojawia się informacja ws. Międzyresortowego Zespołu roboczego ds. Krajowego Planu, który pracuje nad przygotowaniem i wdrożeniem przedmiotowego dokumentu. Niemniej jednak w składzie tego gremium nie uwzględniono przedstawicieli samorządów lokalnych. Jest to istotnym pominięciem, gdyż ww. dokument w swoich założeniach odnosi się do obszarów bardzo ważnych dla podstawowych jednostek samorządu terytorialnego, kształtujących na swoim terenie ład energetyczny w oparciu o „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe” oraz gospodarkę niskoemisyjną w oparciu o Plany Gospodarki Niskoemisyjnej. Argumentem przemawiającym za potrzebą uwzględnienia przedstawicieli jst w powyższym gremium jest też to, iż samorzady działają na rzecz poprawy efektywności energetycznej i jakości środowiska, świadomie kształtują rynek energii, a także starają się przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

18. Na str. 17 w ramach pozycji 2. *Poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju poprzez:*
pojawia się następujące sformułowanie:

*osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.*

Wobec powyższego pojawia się pytanie, czy cel ten odnosi się do całej Polski. Poziomy zanieczyszczeń przekraczane są głównie z powodu niskiej emisji, spowodowanej zimowym ogrzewaniem, cel ten wydaje się niemożliwy do zrealizowania bez radykalnej poprawy jakości używanych paliw, kotłów, jak również sposobów spalania.

19. Na str. 21 w ramach pozycji 2.1.2. *Energia ze źródeł odnawialnych (cel ramowy na rok 2030)* punkt 2, *Potencjał biomasy wykorzystywanej na cele energetyczne* wskazano procentowo zwiększenie potencjału biomasy o 13%. Jednak ze względu na zaobserwowaną wzrastającą ilość traw pochodzących z ogrodów i łąk (możliwą do wykorzystania do produkcji biogazu), ten potencjał należy określić na poziomie 15%. Zasadnym jest też zwiększenie liczby i mocy mikroinstalacji do poziomu 180-200 MW (aktualnie jest to 160 MW).

20. Na str. 23 w ramach pozycji 2.2 *Wymiar efektywności energetycznej* punkt a) wskazano unijny cel poprawy efektywności energetycznej, czyli 32,5% w roku 2030. Aktualne zobowiązania (przyjęte przez Polskę) w tym zakresie dotyczące 2020 r., to osiągnięcie poziomu 20% - wydaje się, że cel ten zostanie osiągnięty głównie poprzez przeprowadzanie termomodernizacji wielu obiektów komunalnych, spółdzielczych i mieszkaniowych. Niemniej jednak osiągnięcie celu

założonego w 2030 r. (32,5%) będzie wymagało dynamicznego przyspieszenia podejmowanych w tym obszarze działań.

21. Na str. 24 dokumentu w ramach pozycji 2.2 *Wymiar efektywność energetyczna* wątpliwość budzą *Cele w zakresie długoterminowej renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych, szczególnie w zakresie przewidującym zmniejszenie liczby osób zamieszkujących w warunkach substandardowych ze względu na przeludnienie, zły stan techniczny lub brak instalacji technicznych do liczby 3 300 tys. w 2030 roku (z poziomu 5 360 tys. w 2011 r.)*. Odwoływanie się w tym zakresie do danych z 2011 r. w roku 2019 - bez podania danych z lat przejściowych (na przykład 2014, 2017), wskazujących na występujące w tym obszarze tendencje - podważa wiarygodność przyjętych założeń.
22. Na str. 31/32 w ramach pozycji 2.3. *Wymiar „bezpieczeństwo energetyczne” punkt 2. Rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym* jeden z obszarów zakłada, że *do 2030 r. powstanie 300 obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym (klastry energii, spółdzielnie energetyczne, itp.)*. Niestety założenie to nie odnosi się do tendencji występujących obecnie na terenie kraju, nie wskazuje również kierunkowych działań, które pozwolą na osiągnięcie przedmiotowego celu.
23. Na str. 35 w ramach pozycji 2.4. *Wymiar „wewnętrzny rynek energii”* dot. zwiększenia dostępności i przepustowości obecnych połączeń transgranicznych pojawia się następujące sformułowanie:

W kontekście osiągania celu 15% w perspektywie 2030 r., podejmując inicjatywy odnoszące się do intensyfikacji inwestycji sieciowych, należy zwrócić uwagę, iż inwestycje te muszą być ekonomicznie i technicznie uzasadnione, tj. powinny w optymalny sposób wykorzystywać swój potencjał oraz stanowić element umożliwiający rozwój rynku energii elektrycznej, a w żadnym przypadku nie powinny stanowić tylko nadmiernego obciążenia kosztowego dla odbiorców.

Pojawia się pytanie, czego dotyczy te 15%. W pozycji brakuje wyjaśnienia.

24. Na str. 42 w ramach pozycji 2.4.3 *Integracja rynku punkt 2. Rozwój i wykorzystanie potencjału morskiej energetyki wiatrowej w Polsce w perspektywie 2030 r.* pojawia się następujące sformułowanie:

Przewidywanym efektem w perspektywie 2030 r. będzie zainstalowanie ok. 5GW mocy w morskich elektrowniach wiatrowych, a w 2040 r. pełne wykorzystanie potencjału Morza Bałtyckiego poprzez zainstalowanie ok. 10 GW mocy w ww. technologii.

Być może należy przy tym fragmencie odnieść się do problemu związanego z wpływem powstawania ww. farm wiatrowych na środowisko oraz ograniczaniem transportu morskiego.

25. Na str. 44 w ramach pozycji 2.4.4 *Ubóstwo energetyczne punkt 1. Ograniczenie zjawiska ubóstwa energetycznego z uwzględnieniem ochrony wrażliwych grup społecznych* pojawia się następujące sformułowanie:

Przewiduje się stworzenie kompleksowej polityki państwa nakierowanej na rozwiązanie problemu ubóstwa energetycznego. Efektem zaproponowanej kompleksowej polityki publicznej będzie ograniczenie zjawiska ubóstwa energetycznego oraz zwiększenie ochrony odbiorcy wrażliwego.

Celowym wydaje się dodanie przy powyższym sformułowaniu następującego zdania (dot. kwestii nieracjonalności kosztów funkcjonowania obecnych dodatków energetycznych):

Przewidziane przez obowiązujące przepisy prawa instrumenty powinny uwzględniać koszty ich stosowania (w szczególności dotyczy to obecnej konstrukcji dodatków energetycznych).

26. Uwaga generalna dot. pozycji 2.4 *Wymiar wewnętrzny rynek energii* (str. 34 - 44 dokumentu) – w tej części dokumentu w wystarczający sposób uzasadniono konieczność rozwoju sieci przesyłowych i rozdzielczych wysokiego napięcia. Jednocześnie marginalnie potraktowano rozwój sieci średnich i niskich napięć, stanowiących ważny element budowy klastrów energii i autonomicznych obszarów energetycznych (będących dużym wsparciem Krajowego Systemu Energetycznego).

27. Na str. 91 w ramach pozycji 3. *Rozwój infrastruktury paliw alternatywnych, wzrost bezpieczeństwa eksploatacji, jak i rozwoju przemysłu elektromobilności oraz poprawy jakości powietrza i komfortu życia społeczeństwa* pojawia się następujące sformułowanie:

Wspomniane korzyści oraz związane z nimi instrumenty oddziaływania przyczynią się zarówno do zapewnienia bezpieczeństwa eksploatacji, jak i rozwoju przemysłu elektromobilności oraz poprawy jakości powietrza i komfortu życia.

Treść dokumentu nie uzasadnia w pełni wiarygodnie powyższego sformułowania. Niepewność dot. szybkości rozwoju technologii dot. elektromobilności (co jest czynnikiem zawsze występującym przy nowych technologiach), nie pozwala na jednoznaczne rozstrzygnięcie – pozytywne lub negatywne – czy przewidywania te okażą się słuszne.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Przewodniczący
Jacek Krywult

